

STiP-5.1-Kids Version (STiP-5.1-KV)

*Semi-gestructureerd Interview voor
Persoonlijkheidsfunctioneren DSM-5 voor Kinderen
vanaf 10 jaar*

Joost Hutsebaut, Maya Meesters & Inge Van Laer

Versie september 2025

Inleiding

Maak eerst kort kennis met het kind en geef uitleg over de aard en inhoud van het interview. Het interview heeft betrekking op het huidige functioneren. Als je naar concrete voorbeelden vraagt, probeer dan recente voorbeelden te exploreren, bijvoorbeeld uit de laatste weken. Helpend hierbij is om de tijd zo concreet mogelijk te benoemen bv. "van Kerst tot nu", "sinds de start van het schooljaar". Neem eventueel een langere periode wanneer er in de afgelopen periode bijzondere omstandigheden zijn geweest (bv. scheiding van ouders, wissel van school...).

"Ik wil zo meteen een gesprek met je hebben over wat voor iemand je bent, en wat jou goed en minder goed lukt. We zullen praten over jouzelf, maar ook over jouw vrienden, en over de dingen die je leuk vindt of zou willen bereiken.

Voor ik je die vragen ga stellen, zou ik eerst wat andere dingen van je willen weten, zodat ik alvast een beetje weet hoe jouw leven er zoal uitziet.

*Hoe oud ben je? In welke klas zit je?
Kun je iets vertellen over jouw gezin?
Welke hobby's heb je? Wat doe je zoal in je vrije tijd?
Heb je vrienden? Wie zijn je beste vrienden?*

Laten we nu beginnen met de vragen die bij dit gesprek horen. Als een vraag moeilijk of onduidelijk voor je is, laat mij dat dan vooral weten, dan probeer ik die vraag wat anders te stellen. Als ik een antwoord niet helemaal begrijp, dan zal ik nog extra vragen stellen, of dan vraag ik je misschien om een voorbeeld te geven.

Heb jij voor we starten nog vragen?"

Opzet van het interview

- Op de linkerbladzijde staan de niveaus zoals geoperationaliseerd in de schaal voor niveaus van persoonlijkheidsfunctioneren (Deel III, DSM-5) t.b.v. de scoring van het interview. Deze criteria kunnen tijdens het interview worden gebruikt om te beslissen of er voldoende informatie is om te scoren en ook om een score toe te kennen.
- Op de rechterbladzijde staan in de eerste kolom de vragen die gesteld (kunnen) worden. Het interview heeft een 'trechterstructuur', d.w.z. dat er aanvankelijk open vragen zijn. Daarna volgen hulpvragen die specifieke onderdelen verder toetsen, m.n. indien het initiële antwoord onvoldoende duidelijkheid biedt om te kunnen scoren. Wanneer op basis van het antwoord op de open vraag al een duidelijke score kan worden toegekend, hoeft niet verder te worden doorgevraagd. De interviewer kan eventueel het antwoord van het kind herformuleren zodat het aansluit bij een van de niveaus van functioneren, zoals op de linkerbladzijde beschreven staat ('checkvraag'). Bij onduidelijkheid kunnen de hulpvragen worden gesteld. Blijft het ook na het stellen van de hulpvragen moeilijk om een score toe te kennen, dan kan een toetsende vraag worden gesteld. Die vraag laat het kind de keuze tussen twee opties, die naar de verschillende niveaus van persoonlijkheidsfunctioneren waarover getwijfeld wordt, verwijzen. 'Bedoel je dat... of toch eerder dat...?' In beide opties worden telkens de extremen van beide niveaus genoemd in tegengestelde richting (bijvoorbeeld bij twijfel tussen 1 en 2, wordt 1 zo geformuleerd dat die overhelt richting 0 en 2 dat die overhelt richting 3) en wordt het kind gevraagd om een keuze te maken en toe te lichten (zie handleiding voor voorbeelden).
- Op de rechterbladzijde wordt in de tweede kolom uitleg gegeven over de kenmerken van het betreffende aspect waarop de interviewer zicht dient te krijgen om een score te kunnen toekennen. De interviewer kan ze gebruiken als een 'short cut' om na te gaan of er voldoende informatie is verzameld om het niveau te scoren. Belangrijk is om in het oordeel telkens het ontwikkelingsniveau van het kind mee te nemen.

IDENTITEIT

Niveaus van (dis-)functioneren

1.1 Eigenheid/begrenzing

0. Heeft een voortdurend besef van een uniek zelf; bewaakt de bij de eigen rol passende grenzen.
1. Heeft een relatief intact zelfgevoel, met enige afname in duidelijkheid van de begrenzing bij het ervaren van sterke emoties of psychische spanning.
2. Is excessief afhankelijk van anderen voor de invulling van de eigen identiteit, met een beperkte begrenzing tegenover anderen.
3. Heeft een zwak besef van autonomie/zelfcontrole; ervaart een gebrek aan identiteit, of leegheid. Begrenzing is slecht of rigide: over-identificatie met anderen, overmatig benadrukken van de onafhankelijkheid ten opzichte van anderen, of wisselingen hiertussen.
4. Het ervaren van een uniek zelf en een gevoel van zelfcontrole/autonomie is nagenoeg afwezig, of is georganiseerd rondom vermeende bedreigingen van buitenaf. Begrenzing tegenover anderen is onduidelijk of ontbreekt.

IDENTITEIT

Vragen

1.1 Eigenheid/begrenzing

1. Wat voor kind/iemand ben jij?

Hulpvragen: Stel hulpvragen zodat het kind geholpen wordt zichzelf beter te beschrijven, zoals:

- Kan jij in een aantal woorden beschrijven wat voor kind/iemand jij bent?
- Wat past bij jou? Wat past niet bij jou? En waarom wel of niet?
- Wat doe jij graag/niet graag?
- Wat vind je leuk/niet leuk?

- Om het kind verder te helpen kan je veelvoorkomende kenmerken noemen zoals verlegen, lief, gemeen, slordig, netjes, veel nadenken of net niet, leuk om nieuwe dingen te proberen...

- Weet je wie jij echt bent? Wat weet je wel en wat niet?
- Voel je je wel eens leeg? Daarmee bedoel ik dat je helemaal niet meer weet wie je nu eigenlijk bent?

2. Lukt het je meestal om jezelf te zijn?

Hulpvragen:

- Waar kan jij jezelf zijn? Waar minder of niet?
- Pas jij je vaak aan? Pas jij je soms zover aan dat je niet meer weet wie je zelf bent?
- Ben jij hetzelfde kind op school, thuis, bij je vrienden of ben jij steeds anders? Kan jij dit verder uitleggen?
- Durf je nee of stop te zeggen als iemand iets doet wat je niet fijn vindt?
- Kan je soms net erg koppig zijn, dat je steeds je eigen zin doordrijft bijvoorbeeld?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op de volgende twee zaken:

1. Heeft het kind een duidelijk gevoel van eigenheid?
2. Is de persoon in staat om dat gevoel van eigenheid te behouden onder stress en in contact met anderen?

Vraag naar concrete voorbeelden.

IDENTITEIT

Niveaus van (dis-)functioneren

1.2 Eigenheid/-waardering

0. Heeft een consistent en zelf-gereguleerd positief gevoel van eigenwaarde, met gepast zelfbeeld.
1. Het gevoel van eigenwaarde is bij tijden verminderd, met een overmatig kritisch of enigszins verstoord zelfbeeld.
2. Heeft een kwetsbaar gevoel van eigenwaarde, bepaald door een overmatige zorg over beoordeling van buitenaf, met behoefte aan goedkeuring. Gevoelens van onvolledigheid of minderwaardigheid, met compenserend opgeblazen of juist minderwaardig zelfbeeld.
3. Heeft een kwetsbaar gevoel van eigenwaarde, dat gemakkelijk beïnvloed wordt door omstandigheden, en een zelfbeeld dat coherentie mist. Het zelfbeeld is ongenueanceerd: vol afkeer van zichzelf of vol van eigendunk, of een onlogische, irële combinatie van beide.
4. Heeft een zwak of vervormd zelfbeeld, gemakkelijk ondermijnd in contact met anderen; significante vervorming en verwarring met betrekking tot het zelfbeeld.

IDENTITEIT

Vragen

1.2 Eigenheid/-waardering

1. Ben je tevreden met wie je bent?

Hulpvragen:

- Vind jij jezelf leuk zoals je bent? Wat vind je leuk aan jezelf?
- Zijn er dingen die je echt niet leuk vindt aan jezelf?
- Hoe sterk kan dat gevoel van (on)tevredenheid over jezelf zijn?
- Heb jij weleens een hekel aan jezelf?
- Vind jij jezelf helemaal geweldig? Meestal? Vaak?
- Zijn er momenten waarop jij je toch wat onzeker voelt over jezelf? Wat voor momenten zijn dat dan?

2. Waar hangt het mee samen dat je (on)tevreden bent over jezelf?

Hulpvragen:

- Waar ben je juist wel of juist niet tevreden over?
- Waar ben jezelf meer/minder tevreden over?
- Wat vind jij leuk/minder leuk aan jezelf?
- Denk je soms dat je meer (of juist minder) tevreden zou mogen zijn over jezelf? Of zeggen anderen dat?

3. Verandert het vaak of je wel of niet tevreden bent over jezelf? Waar hangt dat mee samen?

Hulpvragen:

- Wat gebeurt er als iets jou niet lukt, of mislukt, waar je mee bezig bent?
- Wat gebeurt er als iemand iets over jou zegt dat niet leuk is? Hoe houdt jou dat bezig, hoelang blijft dat hangen?
- Heeft wat andere mensen van jou vinden veel invloed op je? Waaraan merk je dat?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op de volgende drie zaken:

1. Heeft het kind een voldoende positief gevoel van eigenwaarde?
2. Is dat gevoel van eigenwaarde consistent met zelfverwezenlijking en persoonlijke kwaliteiten?
3. Is dat gevoel van eigenwaarde voldoende stabiel (bv. bij falen of kritiek)? Is het gevoel van eigenwaarde vooral intern gereguleerd of vooral afhankelijk van externe omstandigheden of externe beoordeling (zoals kritiek of falen)?

Vraag naar concrete voorbeelden.

IDENTITEIT

Niveaus van (dis-)functioneren

1.3 Emoties

0. Heeft het vermogen om een brede range aan emoties te beleven, te verdragen en te reguleren.
1. Sterke emoties worden als verontrustend ervaren, gepaard gaande met een beperking in de range van emotionele belevingen.
2. Emotieregulatie is afhankelijk van externe positieve waardering. Bedreiging van het gevoel van eigenwaarde roept sterke emoties op zoals woede of schaamte.
3. Emoties kunnen snel wisselen of er zijn voortdurende gevoelens van wanhoop.
4. Emoties zijn niet in overeenstemming met de context of met innerlijke ervaringen. Haat en agressie kunnen op de voorgrond staan, maar worden geloofwaardig of toegeschreven aan anderen.

IDENTITEIT

Vragen

1.3 Emoties

1. Welke gevoelens heb jij weleens?

Hulpvragen:

- Voel jij je soms boos, bang, blij, verdrietig, schuldig, beschaamd?
- Zijn er ook gevoelens die je niet vaak of misschien helemaal nooit voelt?

2. Hoe sterk zijn die gevoelens dan?

Hulpvragen:

- Kunnen die gevoelens wel eens zo heftig zijn dat je ze (bijna) niet meer onder controle hebt?
- Voel je wel eens haat? Wanhoop? Paniek?

3. Ben je wel eens té boos/bang/verdrietig of blij voor wat er is gebeurd? Dat je gevoel te groot is voor wat er is gebeurd?

Hulpvragen:

- Kan het gebeuren dat je veel te boos wordt als iets niet lukt of als iemand kritiek op je geeft, of iets anders zegt of doet wat jou erg raakt?
- Merk je wel eens dat er iets ergs is gebeurd of dat je vertelt over iets ergs zonder dat je daar echt iets bij voelt?

4. Wat doe je dan als jij je heel erg boos/bang/verdrietig voelt?

Hulpvragen:

- Hoelang duurt het voor je weer rustig bent?
- Kan je zelf weer rustig worden of heb je vaak/meestal iemand anders nodig om weer te bedaren en tot rust te komen?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op de volgende vier zaken:

1. Wat is de reikwijdte van het palet aan ervaren emoties?
2. Wat is de intensiteit van emoties?
3. Hoe zeer sluiten emoties aan bij de interne of externe aanleiding of context?
4. Hoe kunnen emoties worden gereguleerd?

Vraag naar concrete voorbeelden.

ZELFSTURING

Niveaus van (dis-)functioneren

2.1 Doelen

0. Stelt redelijke doelen en streeft die na, gebaseerd op een realistische inschatting van persoonlijke capaciteiten.
1. Is uitzonderlijk doelgericht, juist enigszins daarin geremd, of worstelt met tegenstrijdigheden in het stellen van doelen.
2. Doelen zijn vaker manieren om externe goedkeuring te verkrijgen dan dat ze vanuit zichzelf bepaald worden, waardoor samenhang en continuïteit ontbreekt.
3. Heeft problemen met het stellen van persoonlijke doelen en/of het verwezenlijken daarvan.
4. Vertoont een gebrekkige differentiatie tussen denken en doen, waardoor het vermogen om doelen te stellen ernstig is beperkt, resulterend in onrealistische of onhaalbare plannen.

ZELFSTURING

Vragen

2.1 Doelen

1. Wat wil je graag leren of kunnen?

Hulpvragen:

- Is er iets wat je graag beter zou willen kunnen en waar je bijvoorbeeld veel voor oefent?
- Als je zo voor jezelf iets beter wilt kunnen, kan je daar dan voor langere tijd je best voor doen, om er ook beter in te worden?

2. Waarom wil je dat graag leren of kunnen?

Hulpvragen:

- Wil je dit vooral voor jezelf leren of kunnen, of wil je het vooral zodat je ouders trots op je zullen zijn, of dat jouw vrienden je dan stoer vinden?
- Kies jij meestal zelf wat je wil leren of kunnen? Of volg je de ideeën van anderen?

3. Lukt het je ook om je doel te halen? Als het niet (meteen) lukt, hoe ga je daar dan mee om?

Hulpvragen:

- Ben je snel gefrustreerd of boos als iets je niet lukt?
- Geef je snel iets op als iets je niet meteen lukt?
- Kies je wel eens dingen uit om te bereiken die nog veel te moeilijk zijn?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op de volgende drie zaken:

1. Stelt het kind zichzelf doelen?
2. Gaat het om authentieke, persoonlijke doelen?
3. Zijn die doelen haalbaar en realistisch? Slaagt het kind er niet alleen in om zichzelf doelen te stellen, maar ook om stappen te zetten om die doelen ook daadwerkelijk te realiseren?

Het kan hier zowel gaan om grotere doelen op lange termijn, als om kleinere doelen of tussenstappen naar die lange-termijndoelen.

Daag het kind uit om te vertellen over concrete doelen. Zorg er vooral voor dat je helder hebt of het kind er ook daadwerkelijk naar streeft deze doelen te verwezenlijken en of er voorbeelden zijn dat het daar ook in kan slagen.

Vraag naar concrete voorbeelden.

ZELFSTURING

Niveaus van (dis-)functioneren

2.2 Streefniveau

0. Maakt gebruik van gepaste normen voor gedrag, leidend tot vervulling op meerdere levensgebieden.
1. Kan sociaal-onwenselijke of weinig realistische persoonlijke maatstaven hanteren, waardoor een gevoel van vervulling enigszins beperkt blijft.
2. Persoonlijke maatstaven kunnen onredelijk hoog zijn (bv. het gevoel heel bijzonder te moeten zijn, of anderen te moeten pleasen) of uitzonderlijk laag (bv. niet in overeenstemming met gangbare sociale normen). De verwezenlijking van deze persoonlijke maatstaven wordt beperkt door het ontberen van een gevoel van authenticiteit.
3. Persoonlijke maatstaven voor gedrag zijn vaag of tegenstrijdig. Het leven wordt beleefd als betekenisloos of bedreigend.
4. Persoonlijke maatstaven voor gedrag ontbreken nagenoeg volledig. Daadwerkelijke verwezenlijking van deze maatstaven is vrijwel ondenkbaar.

ZELFSTURING

Vragen

2.2 Streefniveau

1. Heb jij voor jezelf regels of verwachtingen waar jij je aan probeert te houden?

Hulpvragen:

- Zijn er punten die jij belangrijk vindt over hoe iemand zich moet gedragen?
- Weet jij de regels van de klas of van thuis waar jij je aan zou moeten houden?

2. Lukt het je meestal ook om je aan al die regels van jezelf, en van de klas, en van thuis te houden?

Hulpvragen:

- Kan je je makkelijk houden aan de regels in je gezin of in de klas?
- Ben je vaak stout of ongehoorzaam thuis of in de klas?
- Mag jij van jezelf wel eens een fout maken? Of moet altijd alles in één keer goed gaan?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op de volgende twee zaken:

1. Heeft het kind duidelijke interne normen en maatstaven waaraan het dient te voldoen of zich aan dient te houden als leidraad in zijn/haar leven?
2. Hoe hanteert het kind deze normen en hoe goed slaagt het kind erin te leven naar deze normen, dit wil zeggen noch te streng of rigide, noch te laks of passief?

Vraag naar concrete voorbeelden.

ZELFSTURING

Niveaus van (dis-)functioneren

2.3 Zelfreflectie

0. Kan reflecteren op innerlijke ervaringen en daar op constructieve wijze betekenis aan verlenen.
1. Is in staat om op innerlijke ervaringen te reflecteren, maar overwaardeert daarbij eenvoudige vormen van zelfkennis (bv. intellectuele of gevoelsmatige kennis).
2. Heeft beperkte capaciteit om te kunnen reflecteren op eigen innerlijke ervaringen.
3. Heeft duidelijke beperkingen in het vermogen om op mentale processen te kunnen reflecteren en om die te begrijpen.
4. Is diepgaand onvermogen om constructief te kunnen reflecteren op eigen ervaringen. Persoonlijke motieven worden niet onderkend of toegeschreven aan de buitenwereld.

ZELFSTURING

Vragen

2.3 Zelfreflectie

1. Heb je wel eens dat je iets doet zonder dat je goed snapt waarom je dat doet?

Hulpvragen:

- Bijvoorbeeld dat je boos/blij/verdrietig/bang bent zonder dat je weet waarom dat zo is?
- Of dat je gemeen of naar doet tegen iemand zonder dat je weet waarom?
- Reageer je wel eens boos/blij/bang/verdrietig zonder dat je weet waarom?
- Raak je vaak in de war of overstuur bij wat je doet?
- Lijkt het vaak alsof het jou zomaar overkomt wat je doet? Of wat je voelt?
- Pieker je je vaak suf over jezelf? Dat je tot niets komt omdat je vastzit in steeds terugkerende gedachten over wat best is om te doen?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op het volgende:

1. Is het kind in staat om over de eigen mentale processen te reflecteren (gedachten, gevoelens, verlangens, bedoelingen) versus erg verward worden of niet kunnen uitzoomen uit eigen mentale processen? Is er een evenwicht tussen inzicht en voelen, tussen cognitief begrijpen en intuïtief aanvoelen?

Vraag naar concrete voorbeelden.

EMPATHIE

Niveaus van (dis-)functioneren

3.1 Begrip ander

0. Is in de meeste situaties in staat om andermans ervaringen en motieven op accurate wijze te begrijpen.
1. Is enigszins beperkt in het vermogen om andermans ervaringen te waarderen en te begrijpen; neigt ertoe anderen onredelijke verwachtingen toe te dichten of hen te beleven als controlebehoefstig.
2. Is overmatig gericht op de belevingswereld van de ander, maar enkel voor zover dat als relevant wordt gezien voor zichzelf.
3. Het vermogen om de gedachtes, gevoelens en gedragingen van de ander in overweging te nemen en te begrijpen vertoont duidelijke beperkingen; is geneigd om steeds erg specifieke aspecten van andermans belevingen te bespeuren, in het bijzonder diens kwetsbaarheden en pijnpunten.
4. Vertoont een uitgesproken onvermogen om andermans ervaringen en motieven in overweging te nemen en te begrijpen.

EMPATHIE

Vragen

3.1 Begrip ander

De volgende vragen gaan over hoe je met andere kinderen/jongeren en volwassenen omgaat. De eerste vragen gaan over hoe makkelijk het voor jou is om je te verplaatsen in anderen als er iets met hen aan de hand is.

1. Heb jij het snel door als er iets met iemand aan de hand is?

Hulpvragen:

- Bijvoorbeeld in de klas, thuis, bij je broer of zus? Bijvoorbeeld dat iemand verdrietig is om iets, of boos of bang?
- Ben je daar vaak mee bezig? Of raakt je dat juist helemaal niet?
- Gebeurt het soms dat je het helemaal niet door had dat er iets met die ander aan de hand was?

2. Als er iets aan de hand is, kan jij dan bedenken hoe dat dan voor die ander is?

Hulpvragen:

- Kan jij je dan makkelijk verplaatsen in hoe die ander zich voelt?
- Begrijp jij soms helemaal niets van hoe de ander zich voelt?
- Begrijp jij soms helemaal niets van waarom de ander zo reageert?
- Merk je weleens dat wat je daarover dacht niet helemaal klopt?
- Gebruik je hoe de ander zich voelt weleens om die opzettelijk pijn te doen? Bijvoorbeeld om de ander te pesten?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op de volgende twee zaken:

1. Kan het kind de gedachtegang en gevoelswereld van anderen doorgaans goed volgen en begrijpen?
2. Is het kind in staat om de gedachten en gevoelens van de ander als ander te erkennen en begrijpen? Heeft de persoon de neiging om specifiek gevoelig te zijn voor bepaalde emoties bij anderen (bv. boosheid, afwijzing, verlating) wat erg de interpretatie van intentie van anderen kleurt?

Vraag naar concrete voorbeelden.

Als je hier moeilijk de vinger op kan leggen, vraag naar voorbeelden waarin een contact met leeftijdsgenoten of volwassenen, moeilijk loopt.

EMPATHIE

Niveaus van (dis-)functioneren

3.2 Perspectieven

0. Begrijpt en waardeert andermans gezichtspunten, zelfs indien men het er niet mee eens is.
1. Ofschoon in staat om andere perspectieven in overweging te nemen en te begrijpen, is er een geneigdheid om dat niet daadwerkelijk te doen.
2. Is uitermate op zichzelf gericht; aanzienlijk beperkt vermogen om andermans ervaringen te waarderen en te begrijpen en om alternatieve perspectieven in overweging te kunnen nemen.
3. Is over het algemeen onvermogen om uiteenlopende gezichtspunten in overweging te nemen; voelt zich zeer bedreigd bij verschillen in opvatting of door andersoortige gezichtspunten.
4. Oog voor het perspectief van de ander ontbreekt nagenoeg volledig (is overmatig gefixeerd op de ander vanuit het oogpunt van de eigen behoeftebevrediging en het vermijden van beschadiging).

EMPATHIE

Vragen

3.2 Perspectieven

1. Merk jij dat je soms een andere mening over iets hebt dan iemand anders? Als dat zo is, kan je de mening van die ander dan goed begrijpen?
2. Hoe ga je ermee om als iemand anders een heel andere mening heeft dan jij?

Hulpvragen:

- Vind je dat je zo gelijk hebt dat je de mening van de ander niet meer wil horen?
- Kan je erg koppig zijn?
- Kan je het je erg persoonlijk aantrekken als iemand het niet met je eens is? Komt er dan snel onenigheid? Wordt het dan snel ruzie?
- Vind je het soms moeilijk om iets aan te nemen van anderen? Bijvoorbeeld complimenten of werkpunten?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op de volgende twee zaken:

1. Kan het kind inzien en begrijpen dat anderen een andere visie op iets kunnen hebben?
2. Hoe ervaart het kind het wanneer anderen een andere mening hebben over iets?

Vraag naar concrete voorbeelden.

EMPATHIE

Niveaus van (dis-)functioneren

3.3 Impact

0. Is zich bewust van het effect van het eigen gedrag op anderen.
1. Heeft inconsistenties in het besef van het effect van het eigen gedrag op anderen.
2. Is zich over het algemeen niet bewust van of bekommerd over de mogelijke impact van het eigen gedrag op anderen of heeft een onrealistische inschatting daaromtrent.
3. Is verward omtrent of heeft geen besef van de impact van eigen gedragingen op anderen; is vaak verbijsterd over andermans ideeën en gedragingen, waarbij aan de ander vaak ten onrechte kwaadaardige intenties worden toegeschreven.
4. Sociale interacties kunnen verwarrend zijn en leiden tot desoriëntatie.

EMPATHIE

Vragen

3.3 Impact

1. Hoe denk je dat jij overkomt op anderen? Hoe denken anderen meestal over jou als jij iets doet? Snap je meestal wel waarom die ander het wel of niet leuk vindt wat jij doet?

Hulpvragen:

- Als ik iemand uit je klas zou vragen wat voor iemand jij bent, wat zou die persoon dan zeggen?
- Ben je wel eens verrast door hoe anderen op jou reageren?
- Schrik je weleens dat iemand boos/verdrietig wordt door wat je hebt gedaan of gezegd?
- Gebeurt het weleens dat je nog heel lang nadenkt over iets wat je hebt gezegd/gedaan?
- Gebeurt het wel eens dat je merkt dat andere kinderen je vervelend, stom of irritant vinden, misschien zelfs zonder dat je het echt in de gaten hebt?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op het volgende:

1. Kan het kind begrijpen en juist inschatten welke impact zijn/haar gedrag heeft op de ander?

Vraag naar concrete voorbeelden.

INTIMITEIT

Niveaus van (dis-)functioneren

4.1 Verbondenheid

0. Onderhoudt meerdere bevredigende langdurige relaties binnen de persoonlijke levenssfeer en het maatschappelijke leven.
1. Is in staat om langdurige relaties aan te gaan in de persoonlijke levenssfeer en het maatschappelijke leven, met enkele beperkingen in de mate van diepte en bevrediging.
2. Heeft een vermogen tot en wens voor relaties in de persoonlijke levenssfeer en het maatschappelijke leven, maar de verbondenheid blijft goeddeels oppervlakkig.
3. Heeft enige wens om relaties aan te gaan in de persoonlijke levenssfeer of het maatschappelijke leven, maar is aanzienlijk beperkt in het vermogen tot positieve en aanhoudende verbondenheid.
4. Verlangen naar verbondenheid is beperkt op basis van een uitgesproken desinteresse daarin of vanuit de angstige verwachting daar schade aan te zullen oplopen. De betrokkenheid bij anderen blijft afstandelijk, is gedesorganiseerd of aanhoudend negatief van aard.

INTIMITEIT

Vragen

4.1 Verbondenheid

1. Vind je het makkelijk om nieuwe kinderen/jongeren of volwassenen (coach, leerkracht) te leren kennen? Wat vind je daar makkelijk of moeilijk aan?

Hulpvragen:

- Heb je vrienden? Maak je makkelijk of snel nieuwe vrienden?
- Voel je je thuis in je klas?

2. Heb je ook echt goede vrienden die dicht bij je staan?

Hulpvragen:

- Hoe lang zijn jullie al vrienden? Wat maakt dat die vriendschap anders is dan de andere contacten?
- Ben je blij met de vriendschappen die je hebt?
- Voel jij je toch vaak alleen?

3. Blijven die vriendschappen ook langer bestaan?

Hulpvragen:

- Hoe lang ken jij je vrienden al?
- Hebben jullie vaak onenigheid of ruzie?
- Wissel je vaak van vrienden?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op de volgende drie zaken:

1. Is het kind in staat tot positieve verbondenheid met anderen?
2. Is deze verbondenheid betekenisvol?
3. Is deze verbondenheid voldoende stabiel en langdurig positief?

Het betreft zowel relaties in de persoonlijke levenssfeer, als sociaal-maatschappelijke relatie. Probeer vast te stellen of het kind in staat is om een breed netwerk van positieve relaties aan te gaan en vast te houden. Probeer na te gaan of er wel een verlangen is naar verbondenheid.

Vraag naar concrete voorbeelden.

INTIMITEIT

Niveaus van (dis-)functioneren

4.2 Nabijheid

0. Verlangt naar en realiseert daadwerkelijk meerdere zorgzame, intieme en wederkerige relaties.
1. Het vermogen en de wens om intieme wederkerige relaties te vormen is aanwezig, maar is geremd in de daadwerkelijk betekenisvolle omgeving ervan en bij vlagen beperkt bij oplopende emoties of conflicten.
2. Intieme relaties zijn er voornamelijk op gericht om tegemoet te komen aan de behoefte de eigen zelfwaardering te reguleren, gepaard gaande met een onrealistische verwachting om door de ander volledig begrepen te worden.
3. Relaties zijn gebaseerd op de sterke overtuiging in een absolute behoefte aan een betrokken ander, en/of verwachtingen te zullen worden verlaten of misbruikt. Gevoelens van intieme betrokkenheid bij anderen wisselen sterk tussen angst/afwijzing en een wanhopige wens tot verbondenheid.
4. Relaties worden bijna uitsluitend gezien in termen van de mate waarin ze gerief kunnen leveren of pijn of lijden kunnen aanrichten.

INTIMITEIT

Vragen

4.2 Nabijheid

1. Vind je het belangrijk om een beste vriend te hebben? Waarom wel/niet?
 - Wat maakt dat dit echt je beste vriend is en wat is er anders dan bij andere vrienden?
 - Ben je ook echt gehecht aan deze vriend(en)? Mis je hem/haar bijvoorbeeld tijdens vakanties?
2. Heb je een beste vriend? Zijn jullie in deze vriendschap allebei even belangrijk voor elkaar?

Hulpvragen:

- Hoe goed durf jij jezelf te zijn bij je vriend(-en)? Vertel je hem/haar ook dingen die je niet snel aan anderen zou vertellen?
 - Hoe eerlijk of open durf jij te zijn bij je vriend(-en)?
 - Kiezen jullie ongeveer even vaak wat jullie gaan doen?
 - Delen jullie ieder ongeveer evenveel met elkaar?
 - Merk je dat bij jullie steeds dezelfde de baas/leider speelt?
3. Hoe goed lukt het je vrienden te houden ook wanneer er bijvoorbeeld eens een onenigheid of ruzie is?

Hulpvragen:

- Als je ruzie hebt, is die vriendschap dan meestal over/voorbij?
- Laat je soms iemand links liggen? Doe je soms te weinig om een vriendschap goed te houden?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op de volgende drie zaken:

1. Heeft het kind een capaciteit tot intieme/nabije verbondenheid (i.t.t. afstandelijk en oppervlakkig)?
2. Is er sprake van wederkerigheid/gelijkwaardigheid in deze relaties (versus egocentrisme)?
3. Is er sprake van ervaren veiligheid in langdurige intieme relaties?

Exploreer bij twijfel aan interpersoonlijk functioneren 2 of 3 nabije relaties om goed zicht te krijgen op bovenstaande aspecten.

Vraag naar concrete voorbeelden.

INTIMITEIT

Niveaus van (dis-)functioneren

4.3 Wederkerigheid

0. Streeft naar samenwerking en wederzijds voordeel en reageert flexibel op een scala van andermans ideeën, gevoelens en gedragingen.
1. Samenwerking kan beperkt worden door onrealistische verwachtingen; enigszins verminderd vermogen tot respect voor of reactie op andermans ideeën, gevoelens of gedragingen.
2. Neigt ertoe relaties niet te beoordelen in termen van wederkerigheid en werkt vooral samen voor persoonlijk gewin.
3. Weinig wederkerigheid; anderen worden bovenal beleefd naar de wijze waarop zij een (negatieve of positieve) invloed uitoefenen op het zelf; pogingen tot samenwerking worden vaak doorkruist door vermeende kleineringen door de ander.
4. Het sociale/interpersoonlijke gedrag is niet wederkerig; maar is daarentegen gericht op de vervulling van basale behoeften of om te ontsnappen aan pijn.

INTIMITEIT

Vragen

4.3 Wederkerigheid

1. Hoe goed lukt het om in de klas/hobby samen te werken met iemand anders?

Hulpvragen:

- Wie neemt dan meestal de leiding?
- Werk je liever alleen?
- Werk je het liefst samen?

2. Hoe ga je ermee om als de ander iets anders vindt/wil als je daarmee moet samenwerken?

Hulpvragen:

- Kan je soms erg koppig zijn als je moet samenwerken?
- Volg je soms te veel de anderen als je met ze moet samenwerken?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op de volgende twee zaken:

1. Is het kind in staat tot constructieve samenwerking?
2. Is het kind in staat flexibel om te gaan met de inbreng van anderen (noch te veel, noch te weinig)?

Vraag naar concrete voorbeelden.